

Предварителна подготовка

➤ Подреждане на столовете в стаята:

Подготвили сме три казуса като, в зависимост от големината на класа, можете да решите да разделите класа на *не* повече от три групи. След като определите броя на групите, подредете стаята по начин, който да обособява работен кът за всяка група (маси и достатъчен брой столове), така че да се улесни обсъждането в групите. Разположете толкова маси, колкото групи ще работят в клас.

В случай, че искате да разгледате само един казус, препоръчваме столовете да се наредят в кръг. Кръгчето позволява на децата и младежите да се виждат и така стимулира **равностойното и непринудено общуване** между тях. Общуването им дава **енергия**, която е изключително ползотворна за работния процес, но трябва да бъде управлявана, като се ангажират всички в дейността на класа и се насърчава активното им участие. **Доверието** в групата е много по-голямо, когато всички могат да се обърнат лице в лице един към друг.

➤ Поставяне на цел и избор на метод за работата в екип:

Ако прецените, че е подходящо, може да изберете вариант, в който всеки в групата да има роля, която задава предварителна рамка на участието в групата. Ролите могат да бъдат: *Анализатор* – дете, което записва и обобщава казаното от групата; *Говорител* – дете, което представя групата; *Експерти* – деца, които дават идеи и мнения; *Координатор* – дете, което обобщава и предава информацията към Анализатора (обикновено Анализатора не успява да записва с бързината, с която се води дискусиата, затова има нужда от дете, което да координира процеса); и др. При избора си е добре да отчетете, че този метод спира спонтанността децата сами да изградят екипност, преминавайки през процеса на напасване. Ето защо, ако сте си поставили цел децата да се упражняват в работа в екип, или искате да наблюдавате какви са отношенията в класа, този метод не е подходящ. В случай обаче, че това са първи опити на децата за работа в група или искате всички деца да бъдат включени равноправно, бихте могли да изберете вие ролите кой в коя роля ще бъде.

Възможно е някой да не желае да се включи в кръгчето поради притеснение или несигурност. Първата стъпка е да го поканите при останалите, за да бъде част от групата. Ако съпротивата е голяма, оставете възможността да се включи, когато намери за добре. Уверете момчето или момичето, че искате да бъде в кръгчето, но решението за това е лично и ще уважите каквото и да е то, стига да не пречи на процеса, който се случва между останалите.

➤ Материали:

- ✓ план за часа;
- ✓ принтираните казуси;
- ✓ цветни маркери/флумастери (по избор);
- ✓ допълнителен лист хартия за писане за всяка група (по избор).

➤ **Колко време ще Ви е нужно, за да се подготвите за часа?** Времето, което следва да отделите, е за запознаване с плана на урока и вземане на решение дали желаете да го адаптирате към контекста на класа, с който ще работите.

- За първото упражнение учителят трябва да измисли три твърдения, от които две са истина и едно е лъжа. Децата трябва да познаят за всяко твърдение дали е истина или лъжа. Добре би било твърденията да бъдат степенувани, от напълно очевидно до такова, което изисква проверка. Например, първото може да бъде съвсем очевидно вярно – „Днес съм с обувки на работа“. Второто може да бъде твърдение, което има нужда от проверка - например „Имам ябълка в бюрото“, което децата да се наложи да проверят физически. Второто твърдение може да е вярно или лъжа. Третото твърдение е хубаво да е такова, което децата да могат да проверят ментално – представяйки си дали е вярно или лъжа. Пример за третото твърдение: „В коридора има 4 класни стаи.“ Децата би следвало да знаят и да могат да си представят колко са класните стаи в коридора и да отговорят дали е истина или лъжа. Това са примерни твърдения, като вие можете да ги промените както сметнете за подходящо. Идеята е твърденията да бъдат подредени така, че да се започне от най-очевидното, да се мине през нуждата от физическа проверка и да се завърши само с умствена проверка.
- Препоръчваме за ученици от 1 и 2 клас урокът да бъде адаптиран – да се използват повече картинки, други визуални и слухови елементи.
- Подходящо е урокът да бъде проведен в блок от 2 учебни часа.
- За най-малките е подходящо целият клас да работи върху 1 казус.
- Подготовката на стаята отнема 10 минути, като най-добре е да помолите учениците да помогнат с разместването – добре е децата и младежите да споделят отговорността за пространството, в което учат.

Дейност/време	Описание на дейността
<p>Въвеждащо упражнение: 6-7 минути</p>	<p>Игра: Учителката казва на децата „Сега ще ви кажа три твърдения, като вие трябва да познаете, кое е истина и кое лъжа“.</p> <p>В края на упражнението учителят прави обобщение, че за да знаем кога нещо е истина ни е нужна проверка. Тук учителят трябва да посочи, че дори когато нещо е очевидно, ние за да сме сигурни поглеждаме преди това.</p>
<p>Основно упражнение: 20 минути</p>	<p>Работа по групи:</p> <p>Класът се разделя на съответния брой групи на случаен принцип (2 минути). Всяка група получава казус като задачата им е да отговорят на въпросите след него. Групата има право да ползва жокери при решаване на казусите.</p> <p><i>Учителят раздава на учениците казусите, казва им че трябва да отговорят на въпросите след казуса, задава времето за работа (10 мин), насочва вниманието на учениците, че е нужно да мислят как могат да проверят в интернет достоверността на информацията и информира децата, че към всеки от въпросите могат да използват жокер. В случай, че децата имат затруднение с казуса, учителят може да ги попита какво се случва, кое ги затруднява и да им предложи жокер.</i></p> <p>Всяка група представя казуса си и споделя до какви отговори са достигнали като екип. Представянето продължава 12 мин (по 4 мин на група).</p> <p>В края на часа учителят прави извод: <i>В различните ситуации има различни подходи как можем да разберем дали една информация е вярна или е подвеждаща, можем ли да ѝ се доверим или не. Във всеки случай е важно да проверявате, преди да решите на какво да се доверите.</i></p>
<p>Затваряне на темата и приключване: 5 минути</p>	<p>Упражнение „Термометър“</p> <p>Учителят рисува термометър на дъската или на голям лист. Всеки ученик отбелязва по скалата на термометъра с точка, чертичка, число, доколко им е харесала темата и проведеният час. Целта е да се направи термометър на настроението на целия клас. Ако някой иска, в останалото време може да сподели идея, която му е хрумнала от часа за собственото му поведение.</p>

Казус 1 – информация за учителя

Имаш да напишеш домашно – проект по темата „Праисторически животни“. Вкъщи влизаш в интернет и използваш търсачка, за да провериш какво има в световната мрежа като информация за

праисторическите животни. Излизат ти много сайтове с информация – както на български, така и на чужди езици. Откриваш статия на български език, в която се казва, че учените са клонирали мамут и ще възстановят този животински вид отново, така че да може да се отглежда. Става ти любопитно и искаш да включиш тази информация в проекта си, но започваш да се чудиш дали появата на отдавна изчезнали животни отново е възможна.

*** Основен жокер: Съдържанието на откритата статия поражда съмнения.**

Въпроси към казуса:

1. **Кой е източникът на информацията?** – В случая източниците са два. Първият източник - това е конкретният сайт, където е публикувана статията. Вторият източник е самата статия и информацията за автора.

***Жокер към учениците – Къде точно е публикувана тази статия? Има ли посочен автор и препратка към официален сайт или изследване по въпроса?**

2. **Как ще проверите източника на информация?** – Тук следва да се провери какъв е сайтът, в който е публикувана информацията: фирмен, новинарски, рекламен, научен, забавен – за вицове и забавни истории. Могат да се проверят и 1-2 други статии от сайта – с какво съдържание са и дали звучат съмнително. Има сайтове, които са създадени изцяло с идеята да забавляват с абсурдна и невъзможна информация – например: <http://www.nenovinite.com>; <https://neverojatno.wordpress.com/> и други подобни. Освен сайтът е хубаво да се провери и самата статия – дали има авторско име или авторски колектив; дата и година на публикацията; от коя страна е информацията; дали е препечатана от друго място и има ли оригинален източник на статията – линк към друг сайт или към конкретно изследване.

Като алтернативни източници на информация можете да насочите децата към търсене на информация в книга (енциклопедия, научно списание).

Задължително при съмнителен източник на информацията децата трябва да се консултират с възрастен – на първо място при възможност това са родителите или друг значим за детето човек – учител, роднина, треньор.

***Жокер към учениците – Дали е нужно да видите други неща в сайта? Други статии? Виждали ли сте на друго място подобна информация? А разбрахте ли кой го е написал и откъде изобщо идва тази информация – страна, година, линк към официален сайт? Може ли да потърсите информация отнякъде другаде?**

3. **Какво е съдържанието?** – В статията се твърди, че учени ще възстановят изчезнал от хиляди години животински вид. В същото време няма доказателства или по-подробна информация по въпроса в статията. Тази информация би се възприела от повечето хора като невярна и невероятна, т.е. невъзможно за случване. Може да се направи допълнително търсене чрез търсачката с ключови думи „клонирани мамут“ и да се види дали се появяват други статии с информация, която съответства на първата. В случая най-вероятно няма да се появи подобна информация или ще е препечатка на същия материал.

***Жокер към учениците – Помислете написаното дали е представено като факт – т.е. нещо, което вече се е случило, или е представено като бъдеща цел и желание на учените? Ако е представено като факт – помислете дали подобно нещо е възможно и дали сте чували за подобни случаи?**

4. **Какви са мотивите?** – Такъв тип статии и информация често се публикуват в забавни или сензационни сайтове, чиято цел е повече хора да отворят сайта или просто за забавление. Възможно е това да е някаква рекламна кампания, която отвежда към конкретен продукт или услуга. Статията може да е коректна, в случай че:

- се намира в сериозен сайт – новинарски, научен;
- в текста ясно е написано, че това не е факт, а само цел и по нея се работи;
- има посочени автори и оригиналният източник – изследване или научен екип.

***Жокер към учениците – Какво според вас цели тази статия, защо е публикувана? Какво ще си помислят или направят хората, които я прочетат?**

Казус 2 – информация за учителя

Случайно в новинарския сайт, който следят родителите ти, виждаш новина за обявен конкурс „Клас на годината“. Прочиташ новината и там пише, че в града, в който живееш, ще се проведе този конкурс за започващата учебна година и че голямата награда е екскурзия за целия клас. Сега е началото на учебната година и ти искаш да разбереш повече за този конкурс и как може твоят клас да се включи, както и да разбереш какви по-точно са наградите. Не си сигурен/на как точно да откриеш тази информация, но сядаш на компютъра и си решен/а да пробваш. Същевременно не искаш да се изложиш в класа като кажеш нещо, което не е вярно.

***Основен жокер към учениците: Кратка новина в новинарски сайт, която не дава никаква точна и конкретна информация.**

Въпроси към казуса:

1. **Кой е източникът на информацията?** – Източникът е голям новинарски сайт, който ежедневно публикува множество новини. Новинарските сайтове обикновено публикуват актуални новини и информация, но следва да се внимава дали са достоверни (колко авторитетен е сайтът, дали се цитират източници и автори на статии и др.).

***Жокер към учениците – Къде точно е публикувана тази новина? Има ли посочен автор и препратка към официален сайт или контакти за допълнителна информация?**

2. **Как ще проверите източника на информацията?** – Тук следва да се провери какъв е сайтът, в който е публикувана информацията: в случая е голям и популярен новинарски сайт, който редовно се следи от родителите, което в голяма степен го прави достоверен. Прочита се внимателно самата новина – дали има авторско име; дата на публикацията; дали има линк към друг сайт с подробна информация или контакти.

Ако няма никаква друга насочваща информация, освен че конкурсът е за града, в който живее детето – то може да потърси като източник на по-подробна информация в: официален сайт на града, официален сайт на общината. Ако там не открие информация, може да потърси телефон за контакти в общината.

***Жокер към учениците – Новината се отнася за града, в който живеете – помислете от какъв друг източник можете да потърсите допълнителна информация.**

3. **Какво е съдържанието?** – В новината се съобщава за конкурс, който вероятно все още е отворен и може да се кандидатства. В същото време новината е много кратка и не дава по-ясна и точна информация за условията и самия конкурс. Това е непълна информация и целта на детето е да намери вярната и точна информация, за да я сподели с класа си. Може да се подходи по два начина: да се направи допълнително търсене чрез търсачката с ключови думи „конкурс клас на годината“ и името на града и да се види дали се появяват други статии с информация, която съответства на първата. В случая най-вероятно ще се появи подобна информация.

Вторият подход е да се потърси официалният сайт на града и в него да се търси тази информация – в секция „Новини“ например.

***Жокер към учениците – Помислете дали написаното е представено като актуална информация – т.е. нещо, което се случва, или е представено като вече отминало събитие? Ако е представено като актуална информация – помислете дали подобно нещо е възможно и кой би го организирал, за да знаете къде да търсите?**

4. **Какви са мотивите?** – Най-вероятно това е конкурс, обявен от Министерството на образованието или от общината с цел да се стимулират децата в училище да се представят като ученици, които работят екипно и заедно постигат по-високи цели. Възможно е това да е някаква кампания или инициатива на местно ниво, подкрепена от частна фирма или от самата община.

***Жокер към учениците – Какво според вас цели този конкурс? Смятате ли, че наградата съответства на целите?**

Казус 3 – информация за учителя

Твой съученик ти казва за много хубава игра, от която можеш да спечелиш таблет или мобилен телефон. Изпраща ти линк към играта, който отваря сайта на голяма верига супермаркети. Там пише, че ако харесаш и споделиш страницата на организатора във фейсбук, може да спечелиш таблет или голямата награда – Айфон 6. Наградите се теглят с томбола. Ти много се радваш и решаваш още същия ден да участваш, като помолиш родителите си да ползваш някой от техните профили във фейсбук, тъй като ти още нямаш. Връщаш се отново да прочетеш информацията, тъй като ти е чудно как така ще спечелиш такава награда просто с едно харесване.

***Основен жокер: ученикът е предприел реални действия, с които да заслужи наградата си.**

Въпроси към казуса:

1. Кой е източникът на информацията? В случая източник на информацията е съученикът и линкът, който той изпраща. Линкът отваря информацията, публикувана от организатора – голяма верига супермаркети.

За да разберат учениците дали информацията е валидна, следва да проверят дали тя е публикувана в официалната страница на организатора. След това да прочетат внимателно какви са условията на играта и дали има обявени награди. След това е необходимо да проверят има ли официална страница във фейсбук и дали там също е написана информацията за играта и условията.

***Жокер към учениците – Това официалната страница на организатора във Фейсбук ли е? Има ли официален сайт на фирмата?**

2. Как ще проверите източника на информацията? Тук следва да се проверят: дали на официалния сайт в условията на играта има обявени имейл и телефон за контакт, какви са отзивите на други потребители за конкретният организатор и дали и други хора са чували и споделили тази информация.

***Жокер към учениците – Има ли в условията на играта посочени имейл и телефон за контакт, откъдето може да получите допълнителна информация? Чували ли сте за тази верига супермаркети? Знаете ли дали и друг път е организирана подобни игри? Чували ли сте (чели ли сте) отзиви на други хора, участвали в играта?**

3. Какво е съдържанието? Организаторът описва конкретна игра, условията на протичането ѝ, наградите и как ще бъдат спечелени. Може да се провери на страницата дали е имало други подобни игри и да се прочетат отзивите и коментарите на потребителите.

***Жокер към учениците – Има ли в условията на играта посочени ясно правилата за участие, срокът на играта, какви са наградите и как ще бъдат спечелени. Има ли описана процедурата как се определят наградите – с тобола, по определен признак или друго.**

4. Какви са мотивите? Обикновено големите фирми често правят игри, които са с рекламна цел – така те рекламират себе си и продуктите, привличат повече клиенти и придобиват голяма популярност. Играта и съответно наградите са част от рекламна кампания на голяма верига супермаркети и съответно не може да има съмнение относно целите и истинността на тази игра.

***Жокер към учениците – Защо според вас е организирана тази игра – каква е целта ѝ? Смятате ли, че ако направите описаното в условията – харесате и споделите фейсбук страницата, имате шанс да спечелите?**